



საღი მოვლა



ჰიჯრეთი



იმევეყნიური
საგზალი



რა არის რელიგია



ბედისწერა

წინასიტყვაობა

რელიგია არის ადამიანების ცხოვრების წესის მოსაწესრიგებლად, ერთად ერთი გამჩენის მიერ დადგენილი რწმენა, რომელიც გვაძლევს ცოდნას ადამიანის გაჩენის მიზნისა და იდუმალი აზრის შესახებ, ასევე გამჩენისადმი თაყვანისცემის შესრულების მეთოდებზე. ეს რწმენა საშუალებას აძლევს კაცობრიობას მოიპოვოს ბედნიერება როგორც მიწიერ ასევე მარადიულ ცხოვრებაში. ის მიმართავს გონიერ ადამიანებს მაღალზნეობრივი, ღვთისნიერი საქმეების შესრულებისკენ, რელიგია ასევე არის ღვთიური კანონი, რომელიც ადამიანებზე გადაცემულია გამჩენის მიერ მისივე შუამავლების მეშვეობით.

რელიგია წესდება უზენაესი ალლაჰის მიერ; უზენაესი ალლაჰის გარდა არავის აქვს უფლებამოსილება შეცვალოს ან გააუქმოს რელიგიური ბრძანებულებები. შუამავლებსაც კი არ აქვთ უფლება, თავიანთი ინიციატივით მას რაიმე დაამატონ. მათ მხოლოდ მიაქვთ საკუთარ ხალხთან უზენაესი ალლაჰის ბრძანებები და აკრძალვები.

რელიგია ადამიანს იდუმალის, სამყაროში მისი მოვლენის საიდუმლო არსის შესახებ ცოდნას აძლევს, აცნობს მის მოვალეობებს სხვა გაჩენილებთან მიმართებაში. ადამიანი უმიზნოდ არ გაჩენილა. მისი გაჩენის სიბრძნისა და დაფარული მიზნის შესახებ წმინდა ყურანში სურა „ზარიათის“ 56-ე აიათში ნაბრძანებია:

„და მე არ გამიჩენია ჯინები და ადამიანები, თუ არა ჩემდამი თაყვანისცემისთვის,“

ადამიანის რელიგიური გრძნობა წარმოადგენს თანდაყოლილ თვისებას, ანუ გაჩენის მომენტში მის ბუნებაში ჩადებულს და არა მოგვიანებით შეძენილს. ამიტომ თითოეული ადამიანისთვის დამახასიათებელია დიადი ღმერთის რწმენა და მისადმი თაყვანისცემის სურვილი. კაცობრიობის მთელი ისტორიის მანძილზე, ნებისმიერ დროსა და ეპოქაში, ეს გრძნობა ადამიანს რომელიმე რელიგიასთან აკავშირებდა, იქნებოდა ეს უკანასკნელი ჭეშმარიტი თუ მცდარი.

დაე, უზენაეს ალლაჰს შევევედროთ, რათა გვატაროს სწორი გზით, ვასრულებდეთ ღვთისმსახურებებს მისი კმაყოფილებისთვის და ვიყოთ გულწრფელი მორწმუნეები.



ჰიჯრეთი

მექაში მუსლიმთა მდგომარეობა უკიდურესად რომ დამძიმდა, თავად შუამავალ-მაც (ს.ა.ს.) მედინაში გადასვლის გადაწყვეტილება მიიღო. მედინაში გამგზავრებას წინ უძღოდა შუამავლის მოგზაურობა ტაიფში და მედინელებთან მოლაპარაკებები, რომლებიც ისლამის ისტორიაში აქაბეს ფიცის სახელითაა ცნობილი.

მექელი წარმართებისგან წამოსული აგრესია დღითიდღე აუტანელი და გაუსაძლისი ხდებოდა. ამას დამატა ისიც, რომ მექას პერიოდის მეათე წელიწადს ჯერ შუამავალის (ს.ა.ს.) ბიძა - ებუ თალიბი, ხოლო სამი დღის შემდეგ კი უსაყვარლესი მეუღლე - ნმინდა ჰატიჯა გარდაიცვალნენ. ამიტომ იმ წელიწადს „მწუხარების წელი“ ეწოდა. დანაღვლიანებული შუამავალი (ს.ა.ს.) საკუთარ შვილობილთან, ზეიდთან ერთად ჰიჯაზის ერთ-ერთ ქალაქში, ტაიფში გაემგზავრა, სადაც 10 დღე დაჰყო.

შუამავალმა ტიფელებს ერთი ღმერთის აღიარებისკენ მოუწოდა და ადგილობრივ უხუცესებთანაც შეხვედრები გამართა. თუმცა ტაიფელებმა მას ყური არ უგდეს და მექელების მსგავსად დაცინვა დაუწყეს. თუმცა არც ამით იკმარეს. არცერთმა მათგანმა ისლამი არ მიიღო და შუამავლის წინააღმდეგაც სხვადასხვა ბოროტება დაგეგმეს. ქუჩაში გამოსულს შეურაცხყოფას აყენებდნენ და აიძულებდნენ, იქაურობას გასცლოდა. იქ, სადაც შუამავალს უნდა გაე-

ვლო, გზის ორივე მხარეს მონები დააყენეს, რომლებსაც ასეთი მითითება ჰქონდათ მიცემული, შუამავალი (ს.ა.ს.) რომ გაივლიდა, მისთვის ქვები დაეშინათ. ნასროლი ქვებისგან შუამავალს (ს.ა.ს.) სახე და სხეული დაუსისხლიანდა. ზეიდი ცდილობდა მის დაცვას, მაგრამ ამაოდ. ისიც მრავალ ადგილას დაიჭრა. როგორც იქნა, ორივემ დააღწია ტაიფელებს თავი და კვლავ მექასკენ აიღეს გეზი. მიუხედავად იმისა, რომ ტაიფელების სრულიად გაუმართლებელმა ქცევამ შუამავალი (ს.ა.ს.) ძალიან დაამწუხრა, მან ყველაფერი მოითმინა და არცერთი მათგანი არ დაუწყევლია.

თავის მხრივ, მექელები განაგრძობდნენ შუამავლის მიმართ (ს.ა.ს.) აგრესიას და მტრობას, რადგანაც ემინოდან ისლამის გავრცელების როგორც მექაში, ასევე მის საზღვრებს მიღმა. ამიტომ შუამავალს (ს.ა.ს.) ჯადოქარს, პოეტს, მატყუარას და კიდევ სხვადასხვა სახელს ეძახდნენ.

მექას პერიოდის მეათე, ანუ 620 წელს, ჰაჯობის პერიოდი იყო. შუამავალი (ს.ა.ს.) მექაში ჰაჯობისთვის ჩასულელებს ისლამის შესახებ ესაუბრებოდა. ბიძამისი - ებუ ლეჰები კი მას დაჰყევებოდა და ხალხს მოუწოდებდა, მისთვის არ მოესმინათ, რადგანაც ის მატყუარა და ჯადოქარიო.

ერთდღესაც შუამავალი (ს.ა.ს.) მექადან გავიდა და ახლომდებარე აქაბეში შეხვედრა გამართა მედინიდან ჩასულ ექვსკაციან

ჯგუფთან, რომლებსაც ისლამი აუხსნა. ექვსივე მათგანმა ისლამი მიიღო, ამით ისინი გახდნენ პირველი მედინელი „ენსარები“, რომლებმაც ისლამი აღიარეს. ისლამის ისტორიაში ეს ეპიზოდი შევიდა როგორც „აქაბეს პირველი შეთანხმება“.

ერთი წლის შემდეგ, კვლავ ჰაჯობის პერიოდში და იმავე ადგილას, მედინელებთან მეორე შეხვედრა გაიმართა. ამჯერად მედინელები თორმეტნი იყვნენ. წინა შეხვედრისგან განსხვავებით, ეს შეხვედრა მხოლოდ ისლამის ახსნით არ შემოიფარგლებოდა. მედინელებმა შუამავალს ხელი ჩამოართვეს და პირობა მისცეს, რომ ისლამს აღიარებდნენ და ალლაჰის კანონების მიხედვით იმოქმედებდნენ: ალლაჰს არავის გაუტოლებდნენ, არ იქურდებდნენ, არ იმრუშებდნენ, ქალიშვილებს არ დახოცავდნენ, უსამართლოდ არავის მოექცეოდნენ, ცილს არავის დასწამებდნენ და ალლაჰსა და მის შუამავალს მორჩილებას გამოუცხადებდნენ. ამ მოვლენას „აქაბეს პირველი ფიცი“ ეწოდა.

ამ შეხვედრის შემდეგ მედინელები უკან დაბრუნდნენ. შუამავალმა მათ მასწავლებლად თანამიმდევარი მუსაბ ბინ უმეირი გააყოლა. სულ ცოტა ხანში მედინაში მუსლიმთა რაოდენობამ ორმოცს მიაღწია. ცოტა მოგვიანებით კი, მედინაში მოწინავე „ევსისა“ და „ჰაზრეჯის“ ტომში ყველამ ისლამი აღიარა. ამ ამბავმა შუამავალი ძალიან გაახარა და იმ წელიწადს „სიხარული წელი“ უწოდეს.

მექას პერიოდის მეთერთმეტე წელს განხორციელდა მირაჯის მოვლენაც, რომელიც ისტორიაში „მირაჯის სასწაულადაა“ ცნობილი. ერთ საღამოს შუამავალი ჯერ მექადან აყსაში, შემდეგ კი იქედან ცად ამალლდა. ყურანში ეს მოვლენა შემდეგნაირადაა აღწერილი: **„დიდება იმას, რომელმაც ღამით გადაიყვანა თავისი მსახური მესჯიდი ჰარამიდან მესჯიდი აყსაში, რომლის შემოგარენიც ჩვენ დავლოცეთ, რათა გვეჩვენებინა მისთვის ნაწილი ჩვენი სასწაულნისა...“** (ისრა 17/1)

აქაბეს მეორე შეხვედრიდან ერთი წლის შემდეგ (მექას პერიოდის მეთორმეტე წელს) შუამავალი მედინელებს კვლავ ჰაჯობის პერიოდში და იმავე ადგილას ისევ შეხვდა. ამ შეხვედრაზე მედინელებმა შუამავალი მედინაში მიიწვიეს და პირობა მისცეს, რომ მას დაიცავდნენ, უერთგულებდნენ და მისთვის სიცოცხლესაც კი არ დაიშურებდნენ. ამ მოვლენას „აქაბეს მეორე ფიცი“ ეწოდა. აღნიშნული შეხვედრა ჩუმად, გვიან ღამეში გაიმართა, ამიტომ მექელებმა ვერაფერი გაიგეს. აქაბეს მესამე შეხვედრისას, ფაქტობრივად, გადანყდა შუამავლის მედინაში გადასვლის საკითხი.

თავის მხრივ მექელებს მოსვენებას არ აძლევდა ის ფაქტი, რომ ისლამი მედინაში დღითი დღე აღზევებას იწყებდა. თუ შუამავალიც (ს.ა.ს.) იქ ჩავიდოდა და მუსლიმებს სათავეში ჩაუდგებოდა, მედინა ისლამის ცენტრად გადაიქცეოდა. ეს უკანასკნელი





კი მექელეებისთვის ძალიან დიდ საფრთხეს წარმოადგენდა. სწორედ ამიტომ გადაწყვიტეს შუამავლის (ს.ა.ს.) ფიზიკურად განადგურება.

შუამავალმა (ს.ა.ს.) იმ მუსლიმებს, რომლებიც მექელი წარმართების მხრიდან აუტანელ და გაუსაძლის მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ, მედინაში გადასახლების უფლება მისცა. ისლამის გამო მექელი მუსლიმების მიერ ოჯახის, ქონების, საცხოვრებელი ადგილის მიტოვება და მედინაში გადასახლება ცნობილია, როგორც „ჰიჯრა“, ხოლო მექადან მედინაში გადასახლებულებს „მუჰაჯირები“, ადგილობრივ მედინელებს კი, რომლებმაც მექადან მედინაში გადასახლებულ მუსლიმებს დაეხმარნენ და ძმობა აღუთქვეს, „ენსარები“ ეწოდათ.

მუსლიმები ღამლამობით ჩუმჩუმად, თითო-თითო იპარებოდნენ მექადან, შემდეგ მექას სიახლოვეს, ერთ ადგილას იკრიბებოდნენ და მედინასკენ ჯგუფ-ჯგუფად იღებდნენ გეზს. მექა თანდათან მუსლიმებისგან დაცარიელდა. მხოლოდ ისინი დარჩნენ, ვინც ტყვეობაში იმყოფებოდნენ და არ შეეძლოთ წასვლა.

შუამავალი (ს.ა.ს.), აცნობიერებდა

რა მექელი წარმართებისგან მომავალ საფრთხეებს, საკუთარ თავზე მეტად მუსლიმებზე ფიქრობდა. ამიტომ ყველას მედინაში გადასვლის ნება მისცა. მასთან მხოლოდ ებუ ბექირი და ალი დაიტოვა. როცა ებუ ბექირმა მედინაში წასვლის ნება სთხოვა, ასე უთხრა: „მოითმინე, ებუ ბექირ, ღმერთი კარგ თანამგზავრს გამოგიჩენს“.

არც წარმართები იყვნენ გულხელდაკრეფილები. ისინიც ხვდებოდნენ მუსლიმების მედინაში გადასვლის მოსალოდნელ საფრთხეებს, რაც მათ სიმშვიდეს არ აძლევდა. და აი, ერთ საღამოს მოინვიეს კრება, რომელზეც გადანწყიტეს შუამავლის ფიზიკური განადგურება. გეგმის მიხედვით, ყურეშის ყველა გვარის წარმომადგენელი ერთდროულად დაესხმებოდა შუამავალს (ს.ა.ს.) თავს და მოკლავდნენ.

რასაკვირველია, ალლაჰის მხრიდან, წარმართების მზაკვრული გეგმის შესახებ ემცნო შუამავალს (ს.ა.ს.) და ნება მიეცა, მედინაში გადასახლებულიყო. ამ მოვლენასთან დაკავშირებით ყურანში ვკითხულობთ: „და აკი, გეგმავდნენ ოინებს შენ-დამი, რომელთაც უარყვეს, რათა შეეპყარი, ან მოეკალი ან გაეძევებინე შენ. და ოინებს აწყობდნენ ეგენი და ალლაჰიც მოუწყობს ოინს; და ალლაჰი ოინის მომწყობთაგან ყველაზე უკეთესია.“ (ეფალი 8/30)

შუამავალმა (ს.ა.ს.) სკუთარ საწოლში კეთილშობილი ალი დატოვა, თვითონ კი ებუ ბექირის სახლში გადავიდა და ჰიჯრეთის შესახებ ამცნო. ებუ ბექირი სიხარულისგან ატირდა, ვინაიდან მას შუამავალთან (ს.ა.ს.) ერთად ერგო წილად წმინდა მოგზაურობა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ პატარა ალის შუამავლის (ს.ა.ს.) საწოლში დატოვება, განპირობებული იყო იმით, რომ შუამავალთან ინახებოდა მექელების ამანათები, რომლებიც უკლებლივ საკუთარ პატრონებს უნდა დაბრუნებოდა. ვინაიდან შუამავალი (ს.ა.ს.) ჩუმად აპირებდა მექადან წასვლას, ამანათებს პატრონებს ვერ გადასცემდა, ამიტომ მას სანდო პიროვნება სჭირდებოდა, რომელიც ამ საქმეს უნაკლოდ შეასრულებდა. ასევე წარმართებს თავგზა

აებნეოდან იმ იმედით, რომ შუამავალი ჯერ კიდევ საწოლში მძინარე ეგონებოდათ. რა თქმა უნდა, ეს ეპიზოდი ალის უშიშრობასა და გამბედაობაზეც მიგვანიშნებს.

შუამავალი (ს.ა.ს.) და ებუ ბექირი ღამით მექადან გავიდნენ და მედინასაკენ გზას გაუდგნენ. შუამავალმა (ს.ა.ს.) ტაქტიკური სვლა გამოიყენა და ქალაქიდან გასვლისას მედინას საპირისპირო მხარე აირჩია, რადგან მექელები მედინას მხარეს დაედევნებოდნენ შუამავალს (ს.ა.ს.) და ადვილად იპოვიდნენ.

მექელები დილამდე ყარაულობდნენ შუამავლის (ს.ა.ს.) სახლს. დილით როცა შევიდნენ სახლში, მის ნაცვლად საწოლში 10 წლის ბავშვი - ალი დახვდათ. გამოცხადდა განგაში და შუამავალს დაედევნენ. სხვადასხვა ჯილდოც კი დაანესეს მათთვის, ვინც შუამავალს (ს.ა.ს.) შეიპყრობდა და მექელებს მიჰგვრიდა.

შუამავალმა (ს.ა.ს.) და ებუ ბექირმა კი თავი სევრის გამოქვაბულს შეაფარეს, სადაც 3 დღე-ღამე დაჰყვეს. მექელები იმდენად მიუახლოვდნენ გამოქვაბულს, რომ ებუ ბექირმა ერთ-ერთი წარმართის ცხენის ფეხებიც კი დაინახა. რა თქმა უნდა, იგი საკუთარ თავზე მეტად შუამავალზე (ს.ა.ს.) ფიქრობდა. „ვთუ შემოვლენ შიგნით, გამოქვაბულში“ - წარმოთქვა დამწუხრებით. შუამავალმა (ს.ა.ს.) კი გაამხნევა და ასე უთხრა: „ნუ სწუხარ, ებუ ბექირ, ალლაჰი ჩვენთან ერთადაა!“

სამი დღის შემდეგ შუამავალი (ს.ა.ს.) და ებუ ბექირი გამოქვაბულიდან გამოვიდნენ და გზა განაგრძეს. მათ გზად მექელი სურაყა წამოენია, თუმცა შუამავალთან

(ს.ა.ს.) მიახლოება ვერ შეძლო, რადგანაც ცხენი სილაში ჩაეფლო და წინ ველარ წაიწია. სურაყა მიხვდა თავის შეცდომას, უკან გაბრუნდა და დანარჩენ მექელებს უთხრა, ამ მხარეს არავინ არააო. იმავე მდგომარეობაში აღმოჩნდა მექელი ბურეიდეც, თუმცა მხლებლებითურთ გამუსლიმდა, თავისი თეთრი თავსაფარი მოიხადა, შუბის ტარზე დაამაგრა და შუამავალს (ს.ა.ს.) მედინასთან ახლომდებარე სოფელ „ქუბამდე“ მეგზურობა გაუწია. ეს იყო 622 წლის 23 სექტემბერი.

შუამავალი 14 დღის განმავლობაში ქუბაში დარჩა. ამ პერიოდში აშენდა ისლამის ისტორიაში პირველი მეჩეთი - „ქუბას მეჩეთი“.

კეთილშობილი ალი 3 დღე დარჩა მექაში, შემდეგ კი მედინასკენ აიღო გეზი და შუამავალს (ს.ა.ს.) ქუბაში წამოენია.

14 დღის შემდეგ შუამავალი (ს.ა.ს.) თანამიმდევრებთან ერთად ქუბადან მედინაში გაემგზავრა, სადაც მედინელები მას მოუთმენლად ელოდნენ. შუამავლის (ს.ა.ს.) დანახვაზე მედინელების სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა. ყველა მასთან ეპატიუებოდა. შუამავალს (ს.ა.ს.) არ სურდა რომელიმე მათგანის განაწყენება, ამიტომ გადმოცემის მიხედვით აქლემი მიუშვა და სადაც აქლემმა დაიჩოქა, იქ მეჩეთის აგება გადანწყვიტა. აქლემი შემდეგ წამოდგა, ცოტა გაიარა და ებუ ეიუბის კუთვნილი სახლის წინ დაწვა. მეჩეთის მშენებლობის პერიოდში შუამავალი (ს.ა.ს.) იმ სახლში დარჩა სტუმრად. მშენებლობის დასრულების შემდეგ კი მეჩეთში გადაინაცვლა.

ისლამის ისტორიაში ჰიჯრეთს ძალიან მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია. ჰიჯრეთით მუსლიმებმა მექელების აგრესიას და ტყვეობას თავი დააღწიეს და თავისუფალი მოქმედების საშუალება მიეცათ. ისლამი სწრაფი აღმავლობისა და განვითარების გზას დაადგა. მედინა, არამარტო მუსლიმების შვების ადგილი, არამედ ისლამის ცენტრი გახდა. ჰიჯრეთიდან 17 წლის შემდეგ ჰალიფა ომარმა ეს თარიღი (622წ.) ისლამური კალენდრის საწყისად გამოაცხადა.

მზია შანთაძე

იმძვეცნიუტი საგზალი

ადამიანი ამქვეყნად იბადება, იზრდება, ხუცდება და კვდება. ცხოვრებას მეტად რთულ გზაზე გაივლის როგორც ბედნიერ, ხალისიან, სასიხარულო პერიოდს, ასევე სხვადასხვა პრობლემებს, გასაჭირს, მწუხარებასა და განსაცდელსაც გადაიტანს ხოლმე. ზოგი მდიდარია, ზოგი ღარიბი, ზოგი ჯანმრთელი, ზოგი ავადმყოფი, ზოგი მორწმუნე და ზოგიც ურწმუნო. ზოგი ამქვეყნიურ წარმავალ ცხოვრებას ღვთისმსახურებით და სიკეთის კეთებით გაატარებს, ზოგიც კიდევ მხოლოდ საკუთარ ვნებებს აჰყვება და იმქვეყნისთვის არაფერს არ მოიმოქმედებს, მისთვის მთავარი ამქვეყნიური სიტყვო, ქონება, სიმდიდრე, კა-

რიერა და სიამოვნება იქნება.

მორწმუნე ადამიანი ცდილობს, რომ სააქაო ცხოვრება რწმენის მიხედვით წარმართოს. ამქვეყნიური ცხოვრება ერთგვარი მგზავრობაა, მგზავრი კი თვით ადამიანია, რომელსაც საგზალი სჭირდება, როგორც ამ ქვეყნად მგზავრობის პერიოდში, ასევე იმქვეყნად გამგზავრებისას. ადრე თუ გვიან ყველა ადამიანს მოუწევს ამქვეყნიდან იმ ქვეყანაში გამგზავრება. ამიტომ იმქვეყნისთვის კარგად უნდა მოვემზადოთ და საგზალიც კარგი უნდა გავიმზადოთ. ყურანში გამჩენი ალლაჰი ასე ბრძანებს:

„... გაიმზადეთ საგზალი, მაგრამ საუკეთესო საგზალი, უეჭველად, ღვთის-



მოშიშობაა. ჰეი გონიერო, გეშინოდეთ ჩემი!“ (სურა ბაყარა 2/197).

თავგანისცემა, ანუ ღვთისმოშიშობა, ესაა ალლაჰის მტკიცე რწმენა და მისი ბრძანებების დამორჩილება. ჩვენ ყოველდღიურ ცხოვრებაში ალალსა და ჰარამს უნდა მივაჯიქოთ ყურადღება, რასაც გვიბრძანებს ალლაჰი, უნდა შევასრულოთ, რასაც გვიკრძალავს, უნდა განვერიდოთ.

ერთხელ შუამავალმა (ს.ა.ს) ჰასაბ ებუ ზერს (რ.ა) შეეკითხა:

- როცა სადმე მგზავრობას დააპირებ, საგზალს გაიმზადებ ხოლმე?

- დიახ, ალლაჰის შუამავალო.- უპასუხა ებუ ზერმა.

- კარგი, აბა მითხარი, იმქვეყნიური მგზავრობისათვის როგორი საგზალი გაიმზადე? - ჰკითხა კვლავ შუამავალმა და განაგრძო:

- გინდა გასწავლო იმქვეყნიური მგზავრობისთვის საუკეთესო საგზალი როგორ მოამზადო?

- დიახ, რა თქმა უნდა, შენ გენაცვალოს ჩემი დედ-მამა, ალლაჰის შუამავალო. - უპასუხა ებუ ზერმა, რის შემდეგაც შუამავალმა (ს.ა.ს) ჩამოთვალა ოთხი ქმედება, რომლებითაც შესაძლებელია იმ ქვეყნიური საუკეთესო საგზლის მომზადება:

1. ცხელ დღეებში მარხვა;

როგორც ვიცით, მარხვა ძალიან მნიშვნელოვანია და ძალიან მადლიანი ღვთისმსახურებაა, რომლის შესრულებაც რამაზნის თვეში ფარდია. ხოლო სხვა დროს არასავალდებულო. მარხვა ისეთი ღვთისმსახურებაა, რომელშიც მოჩვენებითობა თითქმის არაა, მადლიც ყველაზე მეტია. ჰადისში ვკითხულობთ:

„ადამიანს გაკეთებული სიკეთის შესაბამისად 10-დან 700-მდე მადლი დაენერება. მარხვის შემთხვევაში კი საქმე სხვაგვარადაა, ალლაჰი ბრძანებს, მარხულს მე დავაჯილდოვებო, ვინაიდან მან მთელი დღის განმავლობაში ჩემ გამო უარი თქვა საქმეზე, სასმელსა და ცოლქმრულ ურთიერთობაზე“ (მუსლიმი სავმი 164).

წმინდა შუამავალი (ს.ა.ს) ზაფხულის ცხელ და გრძელ დღეებს მეტწილად მარხული ატარებდა. ძალიან ხშირად ბრძოლის დროსაც არ წყვეტდა მარხვას. ხანდახან ისეთი დაძაბული ორთაბრძოლა იქნებოდა, რომ მარხვას თითქმის ვერავინ ახერხებდა. ერთხელ მასთან ერთად მარხული თანამიმდევართაგან მხოლოდ აბდულლაჰ ბინ რევაჰა დარჩა. (მუსლიმი, სიამი, 108-109). შუამავალი (ს.ა.ს) ძალიან დიდ ყურადღებას ამახვილებდა მარხვასთან დაკავშირებით, ასე ბრძანებდა: „ის ადამიანის ცოდვებისგან დამცავი ფარია“ (ბუჰარი, სავმი, 2).

2. ღამეში ორი მუხლი ლოცვის შესრულება (თეჰეჯჯუდი);

ღამის რაღაც ნაწილში საწოლიდან წამოდგომა, აბდესის აღება და ლოცვა ძა-





ლიან დიდი მადლი და ჯანმრთელობის მხრივ სასარგებლო ქმედებაა. ყურანში ვკითხულობთ:

„ხოლო მოწყალის მსახურნი არიან ისინი, რომელნიც მოკრძალებულად დადიან ქვეყანაზე და როცა უმეცარი შემოხვდებათ, ეუბნებიან: სალამი! ხოლო, რომელნიც ღამეს ატარებენ სეჯდეს აღმვლენი და ფეხზე მდგომნი თავისი ღმერთის წინაშე, ისინი ამბობენ: ღმერთო ჩვენო! აგვარიდე ტანჯვა ჯოჯოხეთისა! შეეჭველად იქ ტანჯვა სამუდამოა (ფურყანი 25/63-65). ისინი საწოლებს გაშორდებიან თავიანთ ღმერთზე შესაყვდრებლად ძრწოლითა და სასოებით და რა სარჩოც ვუბოძეთ, გაიღებენ იქიდან! ვერც ერთი სული ვერ უწყის, რა სიამეებია დაფარული მათ თვალთაგან იმის საზღაურად, რასაც ისინი იქმოდნენ!“ (სეჯდე, 32/16-17).

„შეეჭველად, ღამით წამოდგომა (ძნელია მაგრამ) უფრო ქმედითია და უფრო ნაყოფიერი. შეეჭველად, შენთვის დღისით

უფრო დიდი დატვირთულობაა (მუზემილ 73/6-7).

შუამავალი კი ასე ბრძანებს: გირჩევ ღამლამობით გაიღვიძოთ და წამოდგეთ, რადგანაც ეს თქვენს უწინარეს მცხოვრებ ნამდვილ მორწმუნეთა ნესია, გამჩენზე დაახლოების საბაბია, ცოდვებისაგან დამცავია, ცუდი ქმედებების ქეფარეთია (გამოსასყიდი) და სხეულის ჯანმრთელობისთვის სასარგებლოა (თირმიზი დაავათი 101).

3. ჰაჯობის ღვთისმსახურების შესრულება;

ჰაჯობაც ისლამში ძალიან მნიშვნელოვანი და მატერიალური შესაძლებლობის მქონე ადამიანისთვის სავალდებულო ღვთისმსახურებაა. ისლამის აკვნად წოდებული წმინდა ქალაქების: მექასა და მედინას მონახულება, არაფატის ველზე ვედრების აღვლენა, მესჯიდ ჰარემსა და მესჯიდ ნებევში ლოცვების შესრულება და სხვა უამრავი ძვირფასი რამ, რაც ჰაჯობას უკავშირდება. იქ ნახავთ დედამიწის სხვადასხვა კუთხიდან ჩასულ მილიონობით სხვადასხვა კანის ფერის ადამიანს, რომლებიც ერთად ასრულებენ ჰაჯობის ლოცვებს და ადიდებენ ღიად ალლაჰს. ყურანში ნაბრძანებია:

„შეეჭველად, სამყაროსადმი ბარაქად და ჭეშმარიტ გზაზე დასადგენად უპირველესი სახლი (სამლოცველო), სწორედ რომ მექაში (მექაში) იქნა აღმართული ხალხთათვის.

იქაა ცხადი სასწაულები, სადგომი იბრაჰიმის, და იქ ვინც შევა, დაცულია. ალლაჰი ავალდებულებს ადამიანს, ვისაც ძალა შესწევს, გაემგზავროს და მოინახულოს ეს სახლი. (ალი იმრან 3/96-97).



ჰადისში ვკითხულობთ:

„ვინც ღვთის გულისთვის ჰაჯობას შეასრულებს და როგორც ცუდ სიტყვას, ისე ცუდ საქციელს მოერიდება, ყველა ცოდვა (ადამიანის წინაშე ჩადენილი ცოდვების გარდა) მიეტევება და ახალშობილის მსგავსი გახდება, ჰაჯობისა და უმრას შემსრულებლები ღმერთის სტუმრები არიან თუ მისგან რაიმეს მოითხოვენ, ღმერთი მათ მოუსმენს, მიმტევებლობას თუ ითხოვენ, მიუტევებს (ისლამის ცოდნის წყარო გვ 605).

4. ღარიბ-ღატაკისთვის მონყალების გაცემა

ისლამში მონყალების გაცემას, ქველმოქმედებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება და ასეთი ადამიანები გამჩენი ალლაჰის მიერ ქებულნი არიან. ყურანში ვკითხულობთ: „იმათი მდგომარეობა, რომელნიც თავის ქონებას ხარჯავენ ალლაჰის გზაზე, იმ მარცვლის მდგომარეობას ჰგავს, რომელმაც შვიდი თავთავი გამოიღო, თითო თავთავში კი ასი მარცვალია. და ალლაჰი გაუმრავლებს, ინებებს ვისაც. ალლაჰი ყოვლისმომცველია, ყოვლისშემძლეა“. *სურა ბაყარა აიათი 261.*

უალრესად ყურადსაღებია ის, რომ მონყალებას დაყვედრება არ უნდა, ვინაიდან დაყვედრებით ამოო გახდება ჩვენი სიკეთე, ყურანში ვკითხულობთ: „კეთილი სიტყვა და მიტევება უკეთესია ისეთ მონყალებაზე, რომელსაც თან ახლავს წყენა. და ალლაჰი ყოვლადმდიდარია, შემწყნარებელია“. *(სურა ბაყარა აიათი 263).*

„ჰეი, თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! გაცემული მონყალება ამაოდ არ ქმნათ დაყვედრებითა და დამცირებით იმის მსგავსად, რომელიც ხალხის დასანახად გასცემს



თავის ქონებას და არ სწამს ალლაჰი და დღე უკანასკნელი.“ *(სურა ბაყარა 2/264).*

ასევე მონყალება ალალი და საუკეთესო ქონებიდან უნდა გავიღოთ, ყურანში ვკითხულობთ: „ვერასდროს მიაღწევთ ღვთისნიერებას, თუ არ გაიღებთ იმას, რაც გიყვართ, და რაც უნდა გაიღოთ, უეჭველად ალლაჰმა უწყის იგი!“ *(სურა ალი'იმრანი აიათი 92).* ვიდრე გავსცემთ მონყალებას, ამღების მდგომარეობა კარგად უნდა შევისწავლოთ და უნდა მივსცეთ იმას, ვისაც ნამდვილად სჭირდება დახმარება.

როგორც ჰადისშია განმარტებული, მონყალების გაღებით ჩვენს ქონებას არაფერი არ მოაკლდება, პირიქით უფრო ბარაქიანი გახდება. მონყალების გაცემა ქონებას არ შეამცირებს. ალლაჰი აუმაღლებს ღირსებას იმას, ვინც სხვას შეცდომებს პატიობს.



უზუნაესი ალლაჰისადმი შუამავლის ﷺ

სიყვარული და პატივისცემა

ყველა ჯილდო ალლაჰის განდიდებითაა მოპოვებული. ყოველი მარცხი კი სიამაყის შედეგია.

განდიდება, ერთი რომელიმე არსების ამალღება, ყოველი ნაკლოვანი ქმედებისგან თავის შორს დაჭერა და ზნეობრიობის ყველა კანონის მიღებაა. ალლაჰის განდიდება ყველასგან განსხვავებულად და ძლიერი გრძნობით უნდა გამოიხატოს. ისლამის კანონის მიხედვით, განდიდება შეიძლება იყოს ალლაჰისა და მისი ყველა კანონის მორჩილება, მის წინაშე ქედის მოხრა, ალლაჰის მიერ გაჩენილების თანაგრძნობა და მათ მიმართ ღმობიერება.

წმინდა შუამავლის მხრიდან ალლაჰის განდიდება ისეთ დონეზე იყო, რომ მის კმაყოფილებას ყველაფერზე წინ აყენებდა. მას ყველაზე უფრო ალლაჰის სასჯელის ეშინოდა. ამისი მაგალითი თავის მოგზაურობის დროს ხელფეხდასისხლიანებული შუამავლის აღვლენილი ვედრებაა:

“ღმერთო, თუ ჩემზე განრისხებული არ ხარ, მაშინ შენი სიკეთე და მფარველობა უფრო გამიძლიერე. ღმერთო, შენი ტანჯვისა და უკმაყოფილებისგან შენვე შეგეფარები! ღმერთო, მანამ გთხოვ პატიებას, სანამ შენს კმაყოფილებას მოვიპოვებდე. ყოველგვარი ძალაუფლების პატრონი მხოლოდ შენ ხარ!” (იბნ ჰიშამი 11, 30).

ამის შესახებ უზუნაესი ალლაჰი ყურანში ბრძანებს:

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخْرُوا عَلَيْهَا سُكَّاءً وَعُمِّيَّاتًا

“ხოლო როცა მათ შეაგონებენ მათი უფლის აიათებით, არ რჩებიან ყრუნი და ბრმანი!” (სურა “ალ-ფურყანი,” აიათი 73).

إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا

...როცა ეკითხებათ მათ, იჩოქებენ სეჯდეზე ნიკაპებით. (სურა ისრა, აიათი 107).

“აქრა იბნ ჰაბისი და უიანა იბნ ჰისნი ალლაჰის შუამავალთან მივიდნენ, ამ დროს იგი ღარიბ ხალხთან ერთად იჯდა. მათ შორის იყვნენ ისლამის ისტორიაში ცნობილი ბილალი, სუჰეიბი, ამმარი და სხვები. მოსულეებმა ქედმაღლურად გადმოხედეს ალლაჰის შუამავლის გარშემო მსხდომთ და დაცინვით უთხრეს:

“ჩვენ შენთან სხვა ადგილას და სხვა ხალხთან ერთად გვინდა შეხვედრა, ვინაიდან ჩვენ კეთილშობილი წარმომავლობა გვაქვს და ამ გზით ვუჩვენებთ არაბებს ჩვენს უპირატესობას. შენ იცი, რომ ჩვენ მხოლოდ მაღალი საზოგადოება გვსტუმრობს და გვრცხვენია ყოფილ მონებთან ჯდომა. ამიტომ ყოველ ჩვენს მოსვლაზე მოიცვილე ისინი თავიდან. როცა ჩვენ საქმეს მოვრჩებით და წავალთ, შეგიძლია, ისევ მოიწვიო და განაგრძო საუბარი.” ალლაჰის შუამავალი მათ მიერ წამოყენებულ წინადადებას დაეთანხმა, მაგრამ მათ უთხრეს:

“თანხმობა საკმარისი არ არის. ჩვენ ეს ნერილობით უნდა დაგვიმტკიცო.” მაშინ

ალლაჰის შუამავალმა წმინდა ალის დაუძახა და დასაწერად ქალაქის მოტანა სთხოვა. ამ დროს ალლაჰის განგებით ჯებრაილ ანგელოზი გამოეცხადა შუამავალს და სურა ენლამის 52-ე-54-ე აიათები მოუვლინა, რომლებშიც ნაბრძანები იყო:

„და არ გააძეო! რომელნიც მისი წყალობის სურვილით ევედრებიან თავიანთ ღმერთს დილითა და საღამოთი. შენ არ მოგეკითხება მათ გამო და არც მათ მოეკითხებათ შენ გამო. თუ გააძევებ მათ, მაშინ იქნები უსამართლოთაგან.“

ასე გამოცხადეთ ისინი ერთიმეორით, რომ ეთქვათ: „ნუთუ ეგენი არიან, ვისზეც ჩვენ შორის მოიღო წყალობა ალლაჰმა?!“ განა ალლაჰი უკეთ არ უწყის, ვინ არიან მადლიერნი?

და როცა მოვლენ შენთან, რომელთაც სწამთ ჩვენი აიათები, უთხარი: „მშვიდობა თქვენდა!“ ღმერთმა თქვენმა თავს დაუწერა მწყალობლობა. შეჭველად, რომელი თქვენგანიც უმეცრებით ჩაიდენს სიავეს, მერე მოინანიებს ამის შემდგომ და გამოასწორებს, შეჭველად, იგი შემნდობია, მწყალობელია!“ (სურა „ალ-ანამ“, 6/52-54).

ალლაჰის შუამავალმა ხელშეკრულების დასაწერად აღებული ქალაქი სასწრაფოდ გვერდზე გადადო და თავისთან გვიხმო. მივუახლოვდით და გვითხრა: „მშვიდობა თქვენ! ალლაჰს წყალობა და მიტევება თავის ნებად აქვს დაწესებული.“ ამის შემდეგ მას უფრო მივუახლოვდით, ისე ახლოს, რომ ჩვენი მუხლები მისას შეეხო. ამ აიათის ზეგარდმოვლენის შემდეგ ალლაჰის შუამავალის გვერდით ყოფნას უფრო მოვუხშირეთ, მაგრამ როცა ის წასვ-

ლას მოისურვებდა, ადგებოდა და წავიდოდა.

მაგრამ შემდეგ ასე აღარ აკეთებდა. როდესაც მასთან ერთად ცოტა დროს გავატარებდით, თვითონ წავიდოდით და მას დავტოვებდით. ამით მას ყოველნაირ უხერხულობას თავიდან ვაცილებდით. (იბნ მაჯე, ზუჰდი, 7. თავერი, თეფსირი, 7 – 262-263).

წმინდა შუამავალი ალლაჰის დიდებას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა. სწორედ ამ ხასიათმა უბიძგა მუჰამედ შუამავალს ყოველდღიურ ცხოვრებაში უფრო მეტი სიფაქიზე და ღვთისმოსაობა გამოეჩინა, ვინაიდან სამყაროს გამჩენმა ბრძანა:

“შეჭველად, ალლაჰი არ მიუტევებს, რომ თანაზიარნი გაუჩინონ მას, და მიუტევებს ამის გარდა ყველაფერს, ინებებს ვისაც. და ვინც ალლაჰს თანაზიარს გაუჩენს, მაშინ უდიდეს ცოდვას სჩადის!“ (სურა „ნისა“, 4/48)

“და ვფიცავ, ზეშთაგეგონა შენ და იმათ, რომელნიც იყვნენ შენს უწინ: „თუკი დაუდგენ (ალლაჰს) თანაზიარს, უთუოდ, ამაო გახდება შენი საქმენი და უსათუოდ, აღმოჩნდება წაგებულთა შორის“. (სურა ზუმარი, აიათები 65).

ამგვარი აიათების მითითებით ერთადერთი ალლაჰის მიმართ მსახურება გრძელდებოდა. ამ საკითხს წმინდა მუჰამედ შუამავალი უაღრესად დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა და მასთან დაკავშირებულ ყველა წვრილმანს ყურადღებით აკვირდებოდა.

ზეიდ იბნ ჰალიდ ელ ჯუჰანის გადმოცემის მიხედვით, ალლაჰის შუამავალი როცა ჰუდეიბიაში იყო, მთელ ღამეს იწვიმა. დილის ლოცვას თვითონ გაუძღვა, ლოცვის შემდეგ კი უთხრა:



— იცით, რა ბრძანა ალლაჰმა?

— თქვენ ჩვენზე უკეთ იცით, წმინდა შუამავალო, - უპასუხა ხალხმა.

შემდეგ კი მათ აუწყა:

— ალლაჰმა ბრძანა: ჩემს მსახურთაგან ზოგიერთმა გუშინ — მორწმუნედ, ზოგიერთმა კი ურწმუნოდ გაიღვიძა. “გუშინ ალლაჰის წყალობით განვიმდა” — ამას ვინც იტყვის, ის ჩემი მორწმუნე, მაგრამ ვარსკვლავის უარმყოფელი იქნება. ხოლო ვინც იტყვის: “ამა თუ იმ ვარსკვლავის წყალობით განვიმდა”, ის ვარსკვლავების მორწმუნე და ჩემი უარმყოფელი იქნება. (ბუჰარი, ეჰანი, 156).

სხვა ჰადისში ასე წერია: ალლაჰის შუამავლის შვილის, იბრაჰიმის, გარდაცვალების დღეს მზე დაბნელდა, ადამიანებმა მზის დაბნელების მიზეზად იბრაჰიმის გარდაცვალება დაასახელეს. ალლაჰის შუამავალმა მათ აუხსნა: “მთვარე და მზე ალლაჰის სასწაულებია. ისინი ვინმეს დაბადების, ან გარდაცვალების გამო არ დაბნელდება. როცა მათ დაბნელებულს დაინახავთ, ალლაჰს შეევედრეთ და ნამაზი ილოცეთ, ვიდრე არ განათდება!” (ბუჰარი, ქუსუფი, 15).

ამ ორი ჰადისიდან პირველში წმინდა შუამავალი ალლაჰის მოზიარის მიჩენის უდიდეს ცოდვაზე საუბრობს. ეს არა მარტო ცოდვას, არამედ ალლაჰის უარყოფასაც ნიშნავს. მეორეში კი ალლაჰის წინაშე შუამავლის შვილიც რომ იყოს, ისიც ჩვეულებრივი მონამსახურია და სხვა არაფერი. ამიტომ ნამდვილი დაფასება და პატივისცემა, მხოლოდ ალლაჰის მიმართაა საჭირო და მას განეკუთვნება ქება-დიდებაც.

წმინდა შუამავალი ყურადღებით აკვირდებოდა თანამიმდევრებს, რომლებიც ცდილობდნენ, უმეცრებისთვის დაეღწიათ თავი. ისინი ცდილობდნენ, ჭეშმარიტებას არ ასცდენოდნენ და სხვა გზით არ წასულიყვნენ

ყურანი საყვარელი შუამავლისთვის ზეშთაგონებულ წესთა და კანონთა ღვთიური წიგნია. ამიტომ მის მიმართ გამოჩენილი პატივისცემა ალლაჰის პატივისცემას ნიშნავს. ალლაჰის შუამავლის კვალზე მიყოლა მხოლოდ ყურანის სისტემატური კითხვითა და მისი სუნნეტების მიმართ პატივისცემით არის შესაძლებელი.

როდესაც წმინდა შუამავალს ალლაჰის მიერ ყურანის აიათი გარდმოეცვლინებოდა, მაშინვე ყველას გადასცემდა. ის მოვლენილ აიათებს იმეორებდა, რათა არ დავიწყებოდა. ამის გამო მას ხშირად ენა ებმებოდა. ამ მდგომარეობიდან თავის დასაღწევად უზენაესმა ალლაჰმა მას შემდეგი აიათი მოუვლინა.

“არ დაძრა მისით ენა შენი, რათა დააჩქარო იგი! უეჭველად, ჩვენზეა მისი შეკრება და წაკითხვა. მაშ, როცა ვკითხულობთ მას, მაშინ აჰყევი მის კითხვას!” (სურა ყიამე, აიათები 16-18).

წმინდა შუამავალს ძალიან უყვარდა ყურანის კითხვა. ამ დროს მას ცრემლები ჩამოსდიოდა, რაც თავისთავად პატივისცემის ძალასა და სიღრმეს ამტკიცებდა. შეყვარებული გაიგონებს რა საყვარლის ხმას, სმენად და ცქერად გადაიქცევა. მისთვის ამქვეყნად არაფერია ისეთი ტკბილი და გულში ჩამწვდომი, როგორც ეს ბგერები.

ამგვარად, ალლაჰის შუამავალი ყოველთვის ცდილობდა ალლაჰის სიდიადე ყველაფერზე მაღლა დაეყენებინა.



إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

„უეჭველად, ალლას წინაშე სარწმუნოება ისლამია...“

(3/19)

 უშანგი ბოლქვაძე

რა არის რელიგია

„რელიგია“ - Religio ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს ყურადღებას, მოწინებას, თაყვანისცემას, სინდისიანობას, ღვთისმოსაობას და მორწმუნეობას.

სიტყვის „რელიგია“ ლექსიკური მნიშვნელობა საკუთარ თავში მოიცავს ისეთ ცნებებს, როგორებიცაა: წესები, ტრადიციები, მეთოდები, დებულებები, გზა, რომელსაც მისდევენ. რელიგია ასევე შეიძლება განვსაზღვროთ, როგორც რიტუალების ერთობლიობა, რომლებიც დაფუძნებულია განსაზღვრულ შეხედულებებზე.

ისლამის თვალსაზრისით, რელიგია არის ადამიანების ცხოვრების მოსაწესრიგებლად ერთადერთი ღმერთის მიერ დადგენილი რწმენა, რომელიც გვაძლევს ცოდნას ადამიანის გაჩენის მიზნისა და იდუმალი აზრის, ასევე გამჩენისადმი თაყვანისცემის შესრულების მეთოდების შესახებ. ეს რწმენა კაცობრიობას საშუალებას აძლევს, მოიპოვოს ბედნიერება როგორც მიწიერ, ასევე მარადიულ ცხოვრებაში. ის გონიერად ადამიანებს მიმართავს მაღალზნებრივი, ღვთისნიერი საქმეების შესრულებისკენ. რელიგია ასევე არის ღვთიური კანონი, რომელიც

მელიც ადამიანებზე გამჩენის მიერ მისივე შუამავლების მეშვეობით არის გადაცემული.

რელიგიის ამ განსაზღვრებაში არსებობს მთელი რიგი აშკარა თავისებურებები.

რელიგია წესდება უზენაესი ალლას მიერ. მის გარდა არავის აქვს უფლებამოსილება, შეცვალოს ან გააუქმოს რელიგიური ბრძანებულებები. შუამავლებსაც კი არ აქვთ უფლება, თავიანთი ინიციატივით მას რაიმე დაამატონ. მათ საკუთარ თემებთან, მხოლოდ უზენაესი ალლას ბრძანებები და აკრძალვები მიაქვთ.

რელიგია ადამიანს იდუმალის, სამყაროში მისი მოვლენის საიდუმლო არსის შესახებ ცოდნას აძლევს, აცნობს მას მოვალეობებს სხვა გაჩენილებთან მიმართ. ადამიანი უმიზნოდ არ გაჩენილა. მისი გაჩენის სიბრძნისა და დაფარული მიზნის შესახებ წმინდა ყურანის ერთ-ერთ აიათში ნაბრძანებია:

“და მე არ გამიჩენია ჯინები და ადამიანები, თუ არა ჩემდამი თაყვანისცემისთვის”.

(სურა ზარიათი, აიათი 56)



რელიგია ადამიანებს ბედნიერებისა და ჭეშმარიტების შემეცნებისკენ მიმავალ გზას უჩვენებს. ის ადამიანებს მიმართავს კეთილი, ღვთისნიერი საქმეების შესრულებისკენ, იგი აწესრიგებს როგორც ადამიანთა ცხოვრებას მინიერ სამყაროში, ასევე უზრუნველყოფს მათ ბედნიერებას მომავალ, მარადიულ ცხოვრებაშიც.

რელიგია არის ადამიანებამდე შუამავალთა მიერ მიტანილი კანონთა კრებული და ის ღვთიურ ზემოთაგონებებს ეყრდნობა.

ასეთ შემთხვევაში, თვით ადამიანთა მიერ შეცვლილი და დამახინჯებული რელიგიები, რომლებიც არ არის დამყარებული ღვთიურ ზემოთაგონებზე და შესაბამისად, არ მოაქვთ ბედნიერება და სულიერი წონასწორობა, არც ამქვეყნაზე და არც საიქიოში, ისლამში ჭეშმარიტ (სწორ) რელიგიებად არ არის აღიარებული.

რელიგიური გრძნობის არსებობა და ადამიანის მოთხოვნილება რელიგიაზე

ადამიანის რელიგიური გრძნობა წარმოადგენს თანდაყოლილ თვისებას, გაჩენის მომენტში მის ბუნებაში ჩადებულს და არა მოგვიანებით შეძენილს. ამიტომ თითოეული ადამიანისთვის დამახასიათებელია ღმერთის რწმენა და გამჩენისადმი თავყვანისცემის სურვილი. კაცობრიობის მთელი ისტორიის განმავლობაში, ნებისმიერ დროსა და ეპოქაში, ეს გრძნობა ადამიანს რომელიმე რელიგიასთან აკავშირებდა, იქნებოდა ის ჭეშმარიტი თუ მცდარი.

უზენაესი ალლაჰი, მის მიერ გაჩენილ ადამიანში რელიგიური გრძნობის არსებობის შესახებ წმინდა ყურანში ბრძანებს: „მაშ, მოაქციე შენი სახე ერთმორწმუნე სარწმუნოებისკენ, ალლაჰმა ასეთი თვისება თანდაყოლა ადამიანს დაბადებიდანვე. ალლაჰის გაჩენილს შეცვლა არ უნერია. ეს არის ჭეშმარიტი რელიგია, მაგრამ ადამიანთა უმრავლესობა არ უწყიან!“ (სურა რუმი აიათი 30)

ამის შესახებაა ნათქვამი კიდევ შუამავლის (ს.ა.ს) ერთ-ერთ ჰადისშიც: „ამ ქვეყანაზე მოვლენილი ყოველი ბავშვი ისლამური ბუნებისაა“. (ბუხარი, „ჯანაიზი“, 80; მუსლიმი „ყადერი“, 22-23)

გარდა ამისა, ზოგიერთი სოციოლოგისა და რელიგათმცოდნის მიერ ჩატარებული გამოკვლევები ადამიანთა თანდაყოლილ რელიგიურობას ამტკიცებს.

თუმცა ადამიანებს ერთადერთი ღმერთის ყოველთვის არ სჯეროდათ, ვინაიდან ისინი დროდადრო სწორი გზიდან გადადიოდნენ. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, გამჩენის რწმენისკენ და მისადმი თავყვანისცემისკენ სწრაფვა მათში ყოველთვის იყო. ამგვარად, ადამიანის მიჯაჭვულობა რომელიმე რელიგიისადმი, თუნდაც პრიმიტიულისა და მცდარისადმი, ააშკარავებს მასში თანდაყოლილი რწმენის არსებობას. რწმენა არის როგორც ცალკეული ადამიანის, ასევე მთელი საზოგადოების არსებითი და აუცილებელი მოთხოვნილება.

რადგანაც რწმენა ადამიანში თანდაყოლილია, მის დასაკმაყოფილებლად, ასევე სულიერი წონასწორობისა და სიმშვიდის მოსაპოვებლად, მასში არსებობს მოთხოვნილება რელიგიაზე. სულიერი სიცარიელის შევსება არც მეცნიერებას, არც კულტურას და არც ხელოვნებას არ შეუძლია. ამის გაკეთება მხოლოდ რელიგიას ძალუძს.

ადამიანი შედგება სხეულისა და სულისგან, რომლებიც ისევე განუყოფელია, როგორც ძვლები ხორცისგან. იმის მსგავსად, როგორც სხეულს საკვები ესაჭიროება და აქვს სხვა ფიზიკური მოთხოვნილებები, სულს გააჩნია განსაკუთრებული, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი მოთხოვნილებები, რომელთაგანაც მთავარია რწმენა, რომელიც მას იცავს ყოველგვარი ბოროტებისგან. თუ ეს მოთხოვნილება დაკმაყოფილებული არ იქნება, შეიძლება წარმოიქმნას ძნელად განკურნებადი სულიერი წყლულები, როგორც ცალკე აღებულ პიროვნებაში, ასევე მთელ საზოგადოებაში.

იმ მომენტიდან, როდესაც ადამიანი იწყებს განსჯას, ის ეძებს პასუხებს მთელ რიგ კითხვებზე: „საიდან მოვედი?“ „საით მივდივარ?“ „რა მომელის სიკვდილის შემდეგ?“ „ვინ გამაჩინა?“ „რისთვის ვარ გაჩენილი?“ „როგორია გამჩენის თავისებურებები?“ „რას წარმოადგენს მეტაფიზიკური სამყარო?“ ხშირად ადამიანს ამ კითხვებზე დამოუკიდებელი პასუხის გაცემა არ

შეუძლია, ან თავისი პასუხებით მხოლოდ თავის ტეხა უხდება. აი, მაშინ მასთან დასახმარებლად რელიგია მიდის და პასუხს აძლევს ამ და მსგავსი ტიპის სხვა კითხვებზე.

გარდა ამისა, რელიგია აუცილებელია იმისათვის, რათა უზრუნველყოს ნესრიგი საზოგადოებაში. საზოგადოება შედგება ინდივიდებისგან, რომლებსაც ესაჭიროებათ ნორმები, რომლებიც მათ ერთმანეთის იურიდიული და ეთიკური უფლებების დაცვას ავალეს, ასევე პიროვნებას ღვთისნიერი და ზნეობრივი ქმედებების შესრულებისკენ უბიძგებს. რელიგია არის კანონთა ფორმირების ინსტიტუტი, რომელიც უზრუნველყოფს საზოგადოებაში ერთობის, მშვიდობის, თანხმობის, სამართლიანობისა და მორალის არსებობას. პიროვნების სულიერი რეგრესი, ანარქია არის მოვლენები, რომლებიც შეიმჩნევა რელიგიის საფუძვლებისგან დაშორებულ საზოგადოებაში.

რწმენის დოგმატიკის ადგილი რელიგიაში

რწმენის დოგმატიკა შეადგენს რელიგიის საფუძველს. დანყებული პირველი ადამიანისა და შუამავალ ადამისგან, წმინდა მუჰამედამდე (ს.ა.ს) ეს საფუძველი, რწმენის ბურჯი, უცვლელი რჩებოდა. შუამავალთა მიერ ადამიანებამდე მოტანილი პრაქტიკული და მორალურ-ეთიკური დებულებები (შარიათი) დროდადრო უზენაესი ალლაჰის მიერ განხორციელებულ ცვლილებებს ექვემდებარებოდა. პრაქტიკულ დებულებათაგან ზოგიერთი ძალას კარგავდა და უქმდებოდა, ხოლო ზოგიერთის დამატება უზენაესი ალლაჰის მომდევნო შუამავლების მიერ ხდებოდა, თუმცა რწმენის დოგმატიკაში ასეთი სახის ცვლილებები არასდროს ხდებოდა, არაფერი უქმდებოდა და იცვლებოდა.

ადამის (ა.ს) შუამავლობის პერიოდის დამთავრებისთანავე, ადამიანები ჭეშმარიტ გზას ასცდნენ, ერთღმერთიანობის რელიგიას დაშორდნენ და დაიწყეს თავყანისცემა ბუნებრივი მოვლენების, ვარსკვლავების, სულების, კერპებისა და ადამიანების მიმართაც კი. სწორედ, ასეთ პერიოდში მოავლინა უზენაესმა ალლაჰმა შუამავალთაგან ერთ-ერთი იმისათვის, რომ ადამიანები ერ-

თადერთი ღმერთის რწმენისკენ მოებრუნებინა და ისინი შეცდომებისა და დაბნეულობისგან გაეთავისუფლებინა. მოვლენილ შუამავალთაგან თითოეულის რწმენა არსით ერთმანეთისგან არ განსხვავდებოდა. აი, რას აცხადებს წმინდა ყურანი ამასთან დაკავშირებით:

“დააკანონა თქვენთვის სარწმუნოებაში, რაც უბრძანა ნუჰს და რომელიც ზემთაგანეთ შენ, რაც ვუბრძანეთ იბრაჰიმს, მუსას და ლისას: „რომ დაიცავით სარწმუნოება და არ დაიყოთ მასთან მიმართებაში“. მძიმეა კერპთაყვანისმცემლებისთვის იგი, რისკენაც შენ მოუწოდებ. ალლაჰი გამოარჩევს იმისკენ, ინებებს ვისაც და ჭეშმარიტებას აზიარებს, ვინც მიიქცევა მისკენ.” (შურა, 42/13)

აიათშინახსენები „რელიგია“, რომელიც ალლაჰის მიერ წინა შუამავლებსა და წმინდა მუჰამედზეა (ს.ა.ს) ზეგარდმოვლენილი, არის რწმენის ბურჯი, ანუ რწმენის დოგმატიკა და არა რიტუალური პრაქტიკა, ისეთი, როგორიცაა: ალლაჰის ერთობის აღიარება (თეჰჰიდი), ლოცვის შესრულება, მარხვა, მათრობელა სასმელების მოხმარების აკრძალვა და სხვა, რომლებიც წარმოადგენს ქმედებებსა და რელიგიის მომდევნო ნორმებს (რწმენის დოგმატიკის შემდეგ).

ამგვარად, უზენაესი ალლაჰი გვიხსნის, რომ მან ზეგარდმოავლინა თავისი შარიათი ყველა თემისთვის მათი სულიერი, სოციალური და ინტელექტუალური დონის შესაბამისად. მაგრამ თითოეულ შარიათში რწმენის დოგმატიკა: ალლაჰის არსებობისა და მისი ერთადერთობის, ანგელოზების, წმინდა წიგნების, შუამავლების, განკითხვის დღისა და ბედისწერის რწმენა უცვლელი რჩებოდა.

მოკლედ რომ ვთქვათ, „ზეციურ“ რელიგიაში, რომელსაც ღვთიური წარმომავლობა აქვს, საუბარი არ შეიძლება მიდიოდეს რწმენის დოგმატიკის რაიმე ცვლილებაზე, ან გაუქმებაზე. შუამავალთაგან თითოეულს საკუთარ თემამდე, რაიმე ცვლილებების გარეშე, ერთი და იმავე რწმენის დოგმატიკა მიჰქონდა. ■



✎ დანიელ ბოლძვაძე

ბედისწერა

ყურანით განმარტებული ბედისწერა ალლაჰის ძლევა მოსილების და მისი სიბრძნის მაჩვენებელია, ის ალლაჰის მიერ დაკანონებული საზღვრებია, რომლის უარყოფაც ალლაჰის ძალის უარყოფას ნიშნავს.

-- ზოგიერთები ამბობენ: "რაც შუბლზე განერიათ..." კიდევ ამბობენ, რომ „ალლაჰს აქვს დანერგული ის, ვინ ურწმუნოდ ან მორწმუნედ გარდაიცვლება.“ ვთქვათ, რომ ეს მართლაც ასეა, მაშინ გამოდის, რომ თუ კაცი მთელი ცხოვრება მორწმუნედ იცხოვრებს და ალლაჰს მისი ურწმუნოდ გარდაცვალება უწერია, ამ საქმეს არ ეშველება, სიკვდილის წინ გამოეცხადება ანგელოზი, რომელიც მას ურწმუნოს გახდის და სიკვდილის ანგელოზი მას სულს, როგორც ურწმუნოს ისე ამოხდის, ან კიდევ ამ ყველაფრის პირიქით აღქმა შეიძლება.

ასეთი რამის დაჯერება არ შეიძლება. ნუთუ შეიძლება იმაზე ფიქრი, რომ არსებობს ასეთი სარწმუნოება, ნუთუ შეიძლება იმის რწმენა, რომ ალლაჰი, რომელიც უამრავ აიათში სამართლიანობას ბრძანებს, უსამართლოდ მოექცევა ვინმეს. ადამიანი, რომელსაც სიმართლის სჯერა, ასეთ რამეს ვერასოდეს დაიჯერებს, რადგანაც გამოდის, რომ თუ ალლაჰმა ისე დაუწერა, რომ ის ურწმუნოდ გარდაიცვლება, მან რამდენი სიკეთე, ან ქველმოქმედება არ უნდა აკეთოს, მაინც ჯოჯოხეთში უნდა წავიდეს. ასეთი რამის რწმენა კი არა, გაფიქრებაც არ შეიძლება. ყურანი ასეთ რამეს არ გვასწავლის.

შუამავალს (ს.ა.ვ) ასეთი რამ უბრძანებია ერთ-ერთ ჰადისში: "როგორც იცოცხლებ, ისე გარდაიცვლები და ..." არავის არ ეწყინოს და იცოდეს, რომ თუ ეშმაკივით იცხო-

ვრებს, ანგელოზივით ვერ გარდაიცვლება, ეს საქმე ასე არ ხდება, ამიტომ ყველაფერი "რაც შუბლზე განერიათ..." ამ სიტყვებს არ უნდა მივანეროთ.

ვინც იტყვის, რომ: "ჩემს ბედისწერაში ასე ყოფილა"-ო, ის ალლაჰის ცოდნაში ადგილს ეძებს და თითქოს უნდა იცოდეს ის, რაც ალლაჰმა იცის. ეს ძალიან დიდი სირთულეა, როცა ყველაფერი ბედისწერას ბრალდება. არსებობს რაღაცები, რომლებსაც ადამიანის ცოდნა ვერასოდეს მისწვდება:

1. არავინ არ იცის სად დაიბადება;
2. მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ სად დაიბადოს;
3. სქესს ვერ აირჩევს და ვერ დაიმტკიცებს;
4. ეროვნებას ვერ აირჩევს;
5. მდებარეობას ვერ აირჩევს;
6. მშობლებს ვერ აირჩევს და ა.შ.

დასაქორწინებლები ერთმანეთის ბედისწერა არიანო, ამბობენ. მაგრამ აქ „ერთმანეთისთვის არიან“ თუ ვიტყვით, ეს მომენტია მცდარი, რადგანაც ერთმანეთს თუ გამოვადებთ, მაშინ რა უნდა ვიფიქროთ: ალლაჰმა შეცდომით დანერგა? რა თქმაუნდა ალლაჰმა იცის, ვინ, ვისთან დაქორწინდება, იგი ყოვლისმცოდნეა, არ არსებობს რაიმე ისეთი, რაც ალლაჰმა არ იცის. უდიდესი ალლაჰი და უცოდინრობა ერთად ვერ განიხილება, მაგრამ ალლაჰმა რა იცის, ეს ჩვენ არ ვიცით, ამიტომაც ჩვენ, რაც ალლაჰმა იცის იმის მიხედვით კი არა, რაც ალლაჰმა გვაცოდინა, იმის მიხედვით ვიცხოვროთ. რა გვაცოდინა უდიდესმა ალლაჰმა? მაგალითად ჩამოთვლილია: ეს, ეს, ეს გააკეთე, ეს, ეს არ გააკეთო. ჩვენც მხოლოდ მასზე

ვართ პასუხისმგებელნი, რაც ალლაჰისგან გვაქვს ნაბრძანები.

“ალლაჰმა ჩემს შესახებ ყველაფერი იცის” - იტყვის ადამიანი, მაგრამ შენ არ იცი ის, რაც ალლაჰმა შენს შესახებ იცის, ამიტომ თუ ცოდვებს ჩაიდენ, ალლაჰს არ უნდა აბრალებდე: „მან ეს იცოდა“, ან “მან ასე დამინერა” და ა.შ. ეს ურწმუნო ხალხის სიტყვებია.

ასეთ თემებზე პასუხის გაცემა უმჯობესია აიათებით, თუ აიათები არ ვიცით, გაჩუმება ყველაზე საუკეთესო საშუალებაა. ჰადისებად წოდებული გადმოცემებიც კი არ ვუთხრათ ხალხს, რომლებიც ზუსტად არ ვიცით, რომ ყურანის აიათებიდანაა გამომდინარე. კარგად უნდა გავითავისოთ, რომ შუამავალი (ს.ა.ე) მხოლოდ ყურანის აიათებიდან გამომდინარე ლაპარაკობდა. ყველა გაგონილი ჰადისი ყურანის აიათებს უნდა შევადაროთ, როცა ის ყურანის აიათებთან წინააღმდეგობაში არ მოვა, მოვუწოდოთ ყველამ ისწავლოს.

სურა ენლამის 148-ე აიათში შემდეგ წინადადებას დავაკვირდეთ: “ასე იტყვიან, რომელნიც წარმართნი არიან: ალლაჰს რომ ენება, წარმართები არ გავხდებოდით არც ჩვენ, და არც ჩვენი მამები და არც არაფერს ავკრძალავდითო...”

სურა ელრაფი - 28: “და როცა ისინი საზიზღრობას სჩადიან, ამბობენ: ამაზე ვპოვეთ ჩვენი მამები, და ალლაჰმა გვიბრძანა ეს. უთხარი: უეჭველად, ალლაჰი არ გიბრძანებთ საზიზღრობებს. ნუთუ ამბობთ ალლაჰზე იმას, რაც არ იცით?”

ნაჰლ სურას 35-ე აიათი “...აი, ასე მოიქცენ, რომელნიც იყვნენ მათ უწინ.” აი, ასე გააკეთეს ამ ურწმუნოთა წინაპრებმაც. ასე გააკეთა ეშმაკმაც, იგი თვითონ ურწმუნო გახდა, მაგრამ ალლაჰს ეუბნებოდა: (ყურანი 7/16) რაკი შენ ჩემი გზიდან გადაცდინა ინებე, მეც შენი მსახურები უნდა ავაცდინო სწორ გზას. აი, ასე აბრალებდნენ ყველანი თავიანთ დანაშაულს ალლაჰზე თელაღას. სინამდვილეში ეშმაკი გახდა ურწმუნო, არ დაიჯერა, ქედმაღლობა გამოიჩინა და შეიქმნა ურწმუნოთაგანი. დანარჩენებიც თვითონ იყვნენ თავიანთი არასწორი რწმენის გამო დამნაშავენი.

ნუთუ ღმერთმა შეაძულა მათ ისლამი? ნუთუ ღმერთმა დაუნერა მათ ასე? არა, რა თქმა უნდა, თვითონ აირჩიეს ეს გზა. ვერავინ თავის დანაშაულს ალლაჰზე თელაღას ვერ

მიანერს.

ათეისტი, რომელიც იტყვის: ღმერთმა მე ეს ასე დამინერაო, რა უნდა ავუხსნათ ჩვენ მას, თუ ჩვენც იმავეენაირად გვჯერა? განვიხილოთ ადამიანის რამდენიმე თვისება, როცა:

1. ალლაჰმა ჭკუა მოგვცა;
2. ფიქრის საშუალება;
3. ადამიანური სინამდინდე;
4. ნამუსი მოგვცა;
5. შუამავალი მოავლინა;
6. წიგნი მოავლინა.

ამ თვისებების მიხედვით ცხოვრებაში ადამიანმა თავისი ადგილის მოძებნა უნდა დაიწყო. ამის შემდეგ თუ კიდევ ვინმე დაიწყებს: “მე ასე ამიხსნეს, ასე ვიცოდი” - მას უნდა ვუთხრათ, აიათი წავიკითხოთ, რადგანაც როცა რწმენაზე საუბარი და მიუთმეტეს ბედისწერაზე, აიათის წაკითხვა აუცილებელია.

ბოლოს ბედისწერა ასე განვმარტოთ, ვფიქრობ, საკმარისი იქნება:

ჩავიფიქროთ ასეთი სცენარი, რომელშიც მონაწილეობს ორი ვაჟკაცი, კეთილი და ბოროტი. ხელმძღვანელი წაიყვანს და როლებს დაურიგებს მათ. აღებული როლების მიხედვით ფილმს გადაიღებენ. ახლა ხელმძღვანელმა რომ ბოროტი როლის შემსრულებელ ვაჟკაცს დაუძახოს და უთხრას: “შენ ვერ მიიღებ ანაზღაურებას, რადგანაც ბოროტება (თანაც კარგად) შეასრულეო”, ნუთუ სწორი იქნება ეს მიდგომა? ნუთუ მსახიობს ასეთი რამ ეთქმება? თუ საქმეს ასეთი ლოგიკით მივყევით, გამოდის რომ ღმერთმა დაუნერა კაცს, რომ ჯოჯოხეთში უნდა წასულიყო, შემდეგ კი უთხრა: ჯოჯოხეთში რატომ მიდიხარო?

ძვირფასო მორწმუნეებო! ალლაჰმა სცენარი დაწერა, რომელშიც უამრავი როლებია თავისუფალი, რომლებსაც ალლაჰი არ არიგებს, ალლაჰი ამ როლებს აცნობს ადამიანებს შუამავალთა წარმოგზავნით. სანამ ზრდასრულ ასაკს არ მიაღწევს ადამიანი, მანამდე ამ სცენარში თამაშს არავინ სთხოვს მას. შემდეგ კი ადამიანები თავისთვის ირჩევენ სხვადასხვა როლს, რისთვისაც პასუხი მოეთხოვებათ აუცილებლად.

ასე რომ, არავინ ჩვენ არაფერი არ დაგვინერა, ჩვენ თვითონ ავირჩიეთ ჩვენი ბედისწერა ჩვენთვის. ალლაჰმა არჩევისას ჭეშმარიტებას არ აგვაცდინოს. ამინ!

შუამავლის ბოლო ქაღაღები (კეკა ჰუთბე)

ექვსასოცდათორმეტი წლის 8 მარტია მშვენიერი,
წმინდა შუამავლის ახლოს შეკრებილა მთელი ერი,
მორიგ ქადაგებას ელის, ყველა არის ბედნიერი,
ზილჰიჯჯეს თვის მე-9 დღეა, წლის - ყველა დღეზე ძლიერი.

არაფატის მიდამოზე, ხალხის რიცხვი გაიზარდა,
მიწა დაიფარა ხალხით, როგორც კედელს ფარავს ფარდა,
ასოცდაოთხი ათასი, მოსასმენად მას ჩაბარდა,
ისტორია ვერსად ნახავს, მსგავს შეხვედრას ამის გარდა.

ქუსვა ჰქვია, აქლემს მისსას, რომლითაც ის მათთან მიდის,
მისალმების შემდეგ მისგან, ისმის ხმა, ღმერთის დიდების,
ვამონებ, რომ „არ არსებობს, სხვა ღმერთი, გარდა ალლაჰის,
მე კი, მისი მსახური ვარ, შუამავალი – ალლაჰის!

ხალხნო! ალლაჰს ვცეთ თაყვანი და შეწევნაც მისგან მოვა,
დღეს კი კარგად მომისმინეთ, იქნებ ხვალე ველარ მოვალ,
წმინდა თვეა, წმინდა დღეა, ეს ქალაქიც წმინდა არის,
თქვენი სული და ქონება, და ნამუსიც წმინდა არის.

ეს სინმინდე დაცულია, ყოვლადბრძენი ღმერთისაგან,
მაგრამ უშვებთ შეცდომებს და ვერ ასხვავებთ შავს თეთრისგან,
იცოდეთ, რომ წარღვნის შემდეგ, ღმერთის წინაშე წარსდგებით,
მე მინდა, რომ არ დასრულდეს წარსდგომა, თქვენი წაგებით.

ვშიშობ, თქვენთან რომ არ ვიყო, ცრურწმენას არ დაუბრუნდეთ,
და მის მერე ერთმანეთის, სისხლში ხელს არ დაიბანდეთ.
ეს სიტყვები ვისაც გესმით, უთხარით მათ, ვინც ვერ გვისმენს,
ისინი სხვას აუხსნიან, იქნებ სხვა უკეთ შეისმენს.

მიმდევარნო! ამანათი პატრონს უნდა დაუბრუნოთ,
თუ ვინმეზე სიტყვა გითქვამთ, სიტყვას უნდა ეპატრონოთ,
პროცენტი, რომ ჰარამია ერთუროს უნდა შეაგონოთ,
ეს თვით ღმერთის ბრძანებაა, სხვა რამ აღარ მოიგონოთ.

აბბასია ჩემი ბიძა, აბდულმუტალიბის შვილი,
მის პროცენტს, დღეს აქ ვაუქმებთ, არ დაიწყოს მან ჩივილი,
გადამხდელს არ დაავიწყდეს, მას ვალად აქვს ძირი ფული,
ბოროტად ნუ მოიქცევით, რაც თქვენთვისაც არის რთული.

მიმდევარნო! გადავლახოთ, უმეცართა ცრურწმენები,
სისხლის აღება დასრულდეს, ამოვიძირკვოთ ჩვენს გენებში,
დღეს დასრულდეს ჩემი მკვიდრის, ლიას ბინ რაბიას დავა,
დანარჩენიც ამ კვალს გაჰყვეს და დამკვიდრდეს მშვიდი ჰავა.

ეშმაკი, თქვენს ამ მინებზე ბატონობას ველარ შეძლებს,
იმედი ამოეწურა, და აქ ხედავს ყველგან ეკლებს,
თქვენც ცდუნებას გაუძელით, ნუ გაჰყვებით მის ნაკვალევს,
რწმენა ასე გამტკიცდება, თორემ ცოდვას, სხვა რა დალევს?

გაუფრთხილდით მეუღლეებს, მათ მიმართ იყავით რბილი,
ისინიც თქვენ მოგხედავენ, იქნებიან თქვენთვის თბილი,
ქალი სუსტი არსებაა, მას გული აქვს ძალზედ ჩვილი,
კამათისას ზღვარს ნუ გახვალთ, ოჯახს არ მიადგეს ჩრდილი.

მორწმუნეო! ორი სიბრძნე, ამანათად გქონდეთ მინდა,
თუ, მათ კარგად მოეხვევით, მიაღწევთ მას, რაც თქვენ გინდათ,
მათგან პირველი ყურანი, მეორე კი სუნნეთია,
გადაგარჩენთ, მხოლოდ ეს გზა და იგი ერთადერთია.

მორწმუნე – მორწმუნის ძმაა! ამას ბრძანებს ღმერთი ჩვენთვის,
მათი სისხლი და ქონება, არ გვეკუთვნის, ჰარამს ერთვის,
მაგრამ თუკი წყალობაა, თქვენს შორის ღმერთის დიდებით,
გაეცით და თან მიიღეთ, გააგრძელეთ ამ დინებით.

ჰეი! თქვენ ადამიანებო! ღმერთი ყველგან ხედავს ყველას,
რაც ეკუთვნით, მიაკუთვნა ანდერძით ვერ ნახავს შველას,
ვის ლოგინშიც გაჩნდეს ბავშვი, გვარიც მისი ჰქონდეს სრული,
ხოლო სხვა გზით მომხვეჭელნი, ყველასაგან იყვნენ კრული.

ჰეი, თქვენ ადამიანებო! იცოდეთ ღმერთი ერთია!
თქვენ ადამის შვილები ხართ, ადამიც თქვენთვის ერთია,
არაბი, თუ არ არაბი, ან კანის ფერით სხვაგვარი,
ღმერთთან ყველანი ერთნი ხართ, ღვთისმოსიში კი, სხვა არი.

ჭეშმარიტებას ვინც გამცნობს - მას გაჰყევით, თუ გინდ მონას,
მას ხელ-ფეხი, რომც არ ჰქონდეს, ღმერთთან მას აქვს დიდი წონა,
მხოლოდ, პასუხს აგებს იგი, ვინც ჩაიდენს დანაშაულს,
არ მიიღებს შვილი – მამის, არც მამა - შვილის საზღაურს.

ჩემს დარიგებებს უსმინეთ, გთხოვთ ოთხ რამეს განერიდოთ:
ღმერთს ნუ გაუტოლებთ რამეს, არ იმრუშოთ, არ იპაროთ,
და არ მოკლათ სულიერი, ჰარამი გზით არ იაროთ,
თორემ გელით ბენვის ხიდი, მასზედ უნდა გაიაროთ.

ხალხი, სანამ ვერ მიხვდება, ღმერთის ერთობას - დიდებას,
ვერ მივცემ ჩემს თავს უფლებას და ვერ შევწყვეტ ქადაგებას,
ხვალე ღმერთი გკითხავს ჩემზე, თქვენ რას ეტყვით მის დიდებას?
ერთხმად უთხრეს: დავამონებთ, ჩვენც გაძლევთ ამის პირობას.

დაგვარიგე, გაგვანათლე, აგვიხსენ ღმერთის ერთობა,
შუამავლად მოგვევლინე და გვასწავლე რწმენით ძმობა.
ეს სიტყვები, რომ ჩაესმა, უმაღლ გაუბრწყინდა სახე,
სამჯერ ხალხზე მიანიშნა: ღმერთო! დამემონმე - ნახე!

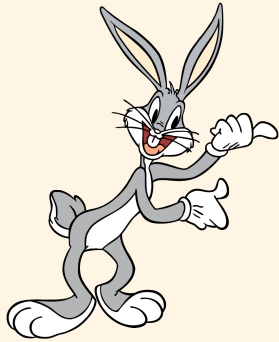
ამ სიტყვებით დაასრულა, მისი ბოლო ქადაგება,
სადაც ისეთი სიბრძნე დევს, დროის ცვლა მას არ ეხება,
ჩვენც ხშირად მას გადავხედოთ, გავაღოთ სამოთხის კარი,
შუამავლის სიყვარულით, ავანთოთ რწმენის ლამპარი!

დანიელ ბოლქვაძე

02/01/2017 წელი



საბავშვო გვერდი



იკოვანთ სურათებს შორის 7 განსაკვეთა

საბავშვო ტესტები

- რომელ წელს და სად მოკლეს ცნობილი ქართველი პოეტი და საზოგადო მოღვაწე ილია ჭავჭავაძე?
 - 1907 წელს წინამურთან
 - 1890 წელს საგურამოში
 - 1905 წელს თბილისში
 - არ მოუკლავთ 1907 წელს გარდაიცვალა
- კეთილშობილი ომერი რამდენი წლის განმავლობაში იყო ხალიფა?
 - 5 წელი 656-661
 - 2 წელი 632-634
 - 12 წელი 644-656
 - 10 წელი 634-644
- კერძოდ რომელი ერის რელიგიაა ისლამი?
 - ეგვიპტელების
 - არაბების
 - ირანლების
 - ისლამი ზოგადსაკაცობრიო რელიგიაა
- წმინდა ყურანში სამყაროს წყალობად რომელი შუამავალი მოიხსენიება?
 - შუამავალი მუსა
 - შუამავალი მუჰამედი
 - შუამავალი იბრაჰიმი
 - შუამავალი დავუდი
- ვინ იკისრა წმინდა მარიამის მფარველობა, როდესაც იგი დედამ სამლოცველოს შესწირა?
 - სამლოცველოს მსახურებმა
 - შუამავალმა ზექერიამ
 - სამლოცველოში მცხოვრებ სასულიერო პირებმა
 - მას მფარველობა არ ჭირებოდა
- რა ერქვა წმინდა ისმაილის დედას?
 - ჰაჯერი
 - სარა
 - ჰანნე
 - ფატიმა